

Lakisääteisiä eläkkeitä koskeva tilastollinen selvitys

Tässä selvityksessä tarkastellaan vain lakisääteisiä eläkkeitä. Eläkkeensaajien muita tuloja, esimerkiksi ansiotuloja, yksityisistä eläkevakuutuksista saatavia eläketuloja tai pääomatuloja ei huomioida.

Lakisääteisten eläkkeiden muodostamaan jakaumaan ei ole vedettävissä yksiselitteistä suuren eläkkeen alarajaa. ”Suuri eläke” tarkoittaa tässä tarkastelussa sen suuruista eläkettä, jota saa ylin 10 prosenttia eläkeläisistä eli ns. ylin eläkeläisdesiili. Tämä on puhtaasti tilastollinen raja, eikä se sisällä kannanottoa siihen, mikä on suuri eläke.

Selvityksessä esitetyt laskelmat perustuvat Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen yhteistilastorekisteriin, jonka perusteella laaditaan mm. Tilasto Suomen eläkkeensaajista. Rekisteri sisältää tiedot kaikista Suomesta lakisääteistä eläkettä saavista henkilöistä.

Käytetyn tilastoaineiston henkilökoukuna ovat kaikki Suomessa asuvat omaeläkkeensaajat vuosina 2008–2017. Omaeläkkeensaajia ovat työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä vanhuus-, työttömyys-, työkyvyttömyys- tai maatalouden erityiseläkettä saavat henkilöt. Tarkastelun ulkopuolelle jätetään osa-aikaeläkkeen ja osittaisen vanhuuseläkkeen saajat. Käytännössä ylimpään desiiliin keskittyminen merkitsee työeläkkeiden tarkastelua.

Eläkkeen määränä käytetään eläkkeensaajan kokonaiseläkettä. Kokonaiseläke sisältää henkilön oman työ-, kansan- ja SOLITA-eläkkeen osuudet sekä leskeneläkkeen osuuden. Työeläkkeiden osalta tarkasteltava eläke on kokonaistyöeläke eli se sisältää henkilön omaan työuraan perustuvan työeläkkeen sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta. Kokonaistyöeläkkeessä ovat mukana sekä perusturvan että rekisteröidyn lisäturvan mukaan maksettavat eläkkeet. Omaan työuraan perustuvan eläkkeen lisäksi kokonaistyöeläkkeessä ovat mukana myös perhe-eläkkeet. Kansaneläkkeen osuuteen sisältyvät myös Kelan maksamat rintamalisät, lapsikorotukset ja takuueläkkeet. Takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle tietyn suuruisen vähimmäiseläkkeen. SOLITA-eläkkeet käsittävät liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, lain sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta sekä lain sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallinta tehtävissä mukaiset eläkkeet.

Suuret lakisääteiset eläkkeet eläkekannassa

Tarkastelujakson alussa vuoden 2008 lopussa, Suomessa asuvia omaeläkkeensaajia oli 1 271 000 ja vastaavasti vuoden 2017 lopussa 1 470 000. Vuonna 2008 eläkkeensaajadesiilin suuruus oli siis noin 127 100 henkilöä ja 2017 desiilin kooksi tuli noin 147 600 henkilöä.

Taulukossa 1 on esitetty ylimmän eläkkeensaajadesiilin alaraja, keskieläke ja mediaani vuosina 2008–2017 vuoden 2017 rahassa. Taulukon mukaan vuonna 2008 ylimpään desiiliin ylsi noin 2 300 euron kuukausieläkkeellä. Vuonna 2017 sinne pääsi noin 2 700 euron eläkkeellä. Ylimmän desiilin lakisääteisten eläkkeiden keskiarvo vuonna 2008 oli 3 154 euroa ja vuonna 2017 3 716 euroa. Tarkastelujaksolla keskimääräinen eläke on ylim-

män eläkeläisdesiilin osalla noussut 18 prosenttia. Kaikkien eläkkeensaajien keskimääräinen eläke on noussut niin ikään 18 prosenttia.

Taulukossa 1 on esitetty myös sadan suurimman eläkkeen keskiarvo. Tämä keskiarvoeläke oli vuonna 2008 noin 17 300 euroa kuukaudessa ja vuonna 2017 noin 23 900 euroa. Keskiarvo on laskettu kokonaistyöeläkkeistä eli lukuihin sisältyy sekä perusturvan mukainen eläke että rekisteröity lisäeläketurva. Lisäturvaa sisältyi vuonna 2017 yhteensä 53 eläkkeeseen sadasta. Lisäturvan osuus näissä eläkkeissä oli keskimäärin 4 260 euroa kuukaudessa.

Taulukko 1

Eläke ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä vuosina 2008–2017, vuoden 2017 rahassa

	Pienin eläke €/kk	Keskieläke €/kk	Mediaanieläke €/kk	100 suurinta eläkettä €/kk*	Henkilöitä
2008	2 305	3 154	2 807	17 270	127 116
2009	2 458	3 365	2 993	18 714	130 213
2010	2 479	3 396	3 019	19 081	132 377
2011	2 466	3 381	3 003	19 476	134 379
2012	2 518	3 454	3 067	20 065	126 165
2013	2 586	3 551	3 150	21 894	138 576
2014	2 624	3 603	3 196	23 082	140 499
2015	2 667	3 664	3 253	23 536	142 677
2016	2 683	3 689	3 274	24 933	144 897
2017	2 704	3 716	3 300	23 925	147 017

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Taulukossa 2 on ylin eläkkeensaajadesiili eroteltu persentiileihin. Persentiilit eli sadannesosat on saatu jakamalla ylimmän desiilin eläkkeensaajat kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Erikseen tarkastellaan vielä sataa suurinta työeläkettä.

Vuonna 2008 eläkkeensaajapersentiilin suuruus oli noin 12 700 henkilöä ja vuonna 2017 noin 14 700 henkilöä. Taulukosta nähdään, että ylimmän desiilin sisällä keskiarvon kasvu on ollut varsin tasaista ylimpään prosenttipisteeseen asti. Ylin eläkkeensaajaprosentti eroaa muista. Ilmiö on samanlainen kuin koko väestön eläketulojakaumassa.

Sadan suurimman omaeläkkeensaajan joukkoon kuulumisen edellytyksenä oli vuonna 2008 noin 13 200 euron kuukausieläke. Vuonna 2017 tähän ryhmään pääsi hieman alle 16 700 euron eläkkeellä.

SU/Jukka Lampi

25.1.2019

Taulukko 2

Eläkkeet ylimmissä eläkkeensaajaprosenteissa ja osuudet koko eläketulosta vuosina 2008 ja 2017, vuoden 2017 rahassa

Eläkkeen- saaja- prosentti	2008				2017			
	Keski- eläke €/kk	Mediaani- eläke €/kk	Pienin eläke €/kk	Eläkkeen- saaja- prosentin osuus eläke- tulosta	Keski- eläke €/kk	Mediaani- eläke €/kk	Pienin eläke €/kk	Eläkkeen- saaja- prosentin osuus eläke- tulosta
91 %	2 342	2 341	2 305	1,7	2 746	2 745	2 704	1,7
92 %	2 422	2 422	2 380	1,7	2 836	2 835	2 789	1,7
93 %	2 514	2 514	2 467	1,8	2 940	2 940	2 885	1,8
94 %	2 618	2 617	2 564	1,9	3 064	3 062	2 998	1,8
95 %	2 739	2 738	2 675	1,9	3 213	3 211	3 134	1,9
96 %	2 891	2 890	2 807	2,1	3 403	3 401	3 300	2,1
97 %	3 093	3 089	2 982	2,2	3 651	3 647	3 515	2,2
98 %	3 390	3 384	3 221	2,4	4 012	4 004	3 806	2,4
99 %	3 891	3 865	3 586	2,8	4 619	4 588	4 253	2,8
100 %	5 639	5 115	4 294	4,0	6 671	6 035	5 101	4,0
100 suurinta eläkettä*	17 270		13 227	0,1	23 925		16 696	0,1

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet suurissa lakisäateisissä eläkkeissä

Taulukosta 3 nähdään tarkastelujakson alku- ja päätte vuosilta, millaisia ovat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden ylimmät eläkkeensaajadesiilit. Vuonna 2008 vanhuuseläkeläisten keskieläke ylimmissä desiilissä oli noin 1 000 euroa korkeampi kuin työkyvyttömyyseläkeläisten keskieläke. Vuonna 2017 ero oli noin 1 500 euroa. Ylimmän eläkkeensaajadesiilin henkilömäärä vanhuuseläkkeensaajissa on tarkastelujaksolla kasvanut noin kolmanneksella. Työkyvyttömyyseläkkeensaajien lukumäärä on taas laskenut noin viidenneksellä.

SU/Jukka Lampi

25.1.2019

Taulukko 3

Eläkkeet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä eläkelajin mukaan vuosina 2008 ja 2017, vuoden 2017 rahassa

Eläkelaji	2008	2017
Vanhuuseläke		
Pienin eläke, €/kk	2 440	2 801
Keskialäke, €/kk	3 333	3 843
Mediaanieläke, €/kk	2 965	3 418
100 suurinta eläkettä, €/kk*	17 113	23 628
Henkilöitä	95 621	127 386
Työkyvyttömyyseläke		
Pienin eläke, €/kk	1 817	1 772
Keskialäke, €/kk	2 380	2 354
Mediaanieläke, €/kk	2 162	2 134
100 suurinta eläkettä, €/kk*	8 167	8 336
Henkilöitä	26 320	20 330

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Suuret lakisääteiset eläkkeet yksityiseltä ja julkiselta sektorilta

Liki 80 prosenttia ylimpään desiiliin lukeutuvista eläkkeensaajista oli vuonna 2017 kartuttanut eläkettään yksityisellä sektorilla. Heistä hieman yli puolet oli jossain vaiheessa työskennellyt myös julkisella sektorilla.

Pelkästään julkisen sektorin eläkettä saavien osuus oli vuonna 2008 noin 35 prosenttia. Vuonna 2017 vastaava osuus oli noin 22 prosenttia.

Taulukko 4

Eläkeläisten osuudet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä maksavan sektorin mukaan vuosina 2008 ja 2017, eläkekanta

Sektorit	2008 %	2017 %
Vain yksityinen työeläke	34,9	35,4
Vain julkinen työeläke	34,7	22,1
Vain yksityinen ja julkinen työeläke	29,3	42,3
KELA:n eläke sekä työeläke	1,1	0,2
Yhteensä	100,0	100,0

Naiset ja miehet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä

Sukupuolijako on ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä säilynyt hyvin vakaana. Taulukossa 5 ovat sukupuolten osuudet tarkastelujakson alku- ja päätevuodelta. Naisten osuus suurimpia eläkkeitä saavien joukossa on ollut noin 30 prosenttia.

Taulukko 5

Naisten ja miesten osuudet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä vuosina 2008 ja 2017

	2008 %	2017 %
Miehet	68	70
Naiset	32	30
Kaikki	100	100

Muita näkökohtia

Rekisteritietojen perusteella voidaan tutkia myös minne päin Suomea suurimmat eläkkeet maksetaan. Ylimmän desiilin eläkeläisiä asuu erityisesti Uudellamaalla mutta myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa.

Ylimpään desiiliin lukeutuville eläkeläisille maksetaan eläkkeitä myös ulkomailta. Nämä eläkkeet eivät ole mukana esitetyissä luvuissa. Ylimmästä desiilistä eläkkeitä ulkomailta saa kaikkiaan noin 2–3 prosenttia. Ylimmässä eläkkeensaajaprozentissa ulkomaaneläkkeitä saavien osuus on suurin.

Suuret alkavat lakisääteiset eläkkeet

Työeläkkeelle siirtyneiden piirissä muutokset ovat jonkin verran korostuneempia kuin eläkekannassa (Taulukko 6). Tarkastelujaksolla alkaneet eläkkeet ovat olleet vuoteen 2015 asti 5–10 prosenttia suurempia kuin eläkekannassa. Vuosina 2016–2017 ero alkaneiden ja kannan välillä on laskenut alle 5 prosenttiin. Ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä ero on ollut hieman suurempi eli keskimäärin 12,5 prosenttia. Toisaalta 100 suurinta alkanutta eläkettä ei yllä koko eläkekannan sadan suurimman eläkkeen tasolle. Ylimpään eläkkeensaajadesiiliin alkavissa eläkkeissä pääsi mukaan vuonna 2008 2 542 euron kuukausieläkkeellä. Vuonna 2017 vastaava eläke oli suuruudeltaan 2 846 euroa kuukaudessa. Ylimmän desiilin keskieläke oli vuonna 2017 hieman alle 3 950 euroa kuukaudessa.

SU/Jukka Lampi

25.1.2019

Taulukko 6

Suurimmat alkaneet eläkkeet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä vuosina 2008–2017, vuoden 2017 rahassa

	Pienin eläke €/kk	Keskieläke €/kk	Mediaanieläke €/kk	100 suurinta eläkettä €/kk*	Henkilöitä
2008	2 542	3 540	3 127	10 247	7 184
2009	2 780	3 888	3 428	11 549	7 866
2010	2 897	4 057	3 594	11 558	6 967
2011	2 806	3 919	3 466	11 425	7 049
2012	2 819	3 946	3 485	11 280	6 840
2013	2 836	4 011	3 536	13 303	7 432
2014	2 848	3 965	3 497	11 956	7 062
2015	2 890	4 030	3 579	11 677	7 383
2016	2 845	3 959	3 509	11 258	7 537
2017	2 846	3 946	3 520	10 560	7 517

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Prosenttipisteiden mukaan tarkasteltaessa vuosina 2008 ja 2017 alkaneiden eläkkeiden tilanne näyttää samankaltaiselta kuin mitä taulukossa 6 esitettiin. Myös alkavissa eläkkeissä painopiste on eläkkeensaajadesiilin alapäässä, ja eläkkeensaajaprocenttien väliset erot kasvavat tasaisesti aivan ylimpiä lukuun ottamatta. Ylin prosentti erottuu myös alkavissa eläkkeissä muista (Taulukko 7).

Taulukko 7

Alkaneet eläkkeet ylimmissä eläkkeensaajaprocenteissa vuosina 2008 ja 2017, vuoden 2017 rahassa

Eläkkeen- saaja- prosentti	2008			2017		
	Keski- eläke €/kk	Mediaani- eläke €/kk	Pienin eläke €/kk	Keski- eläke €/kk	Mediaani- eläke €/kk	Pienin eläke €/kk
91 %	2 580	2 580	2 542	2 891	2 891	2 846
92 %	2 669	2 668	2 621	2 989	2 987	2 938
93 %	2 772	2 771	2 720	3 106	3 107	3 043
94 %	2 893	2 892	2 829	3 246	3 246	3 170
95 %	3 041	3 039	2 961	3 417	3 413	3 322
96 %	3 229	3 225	3 127	3 638	3 635	3 520
97 %	3 482	3 479	3 344	3 917	3 919	3 767
98 %	3 849	3 843	3 647	4 300	4 288	4 074
99 %	4 429	4 393	4 077	4 950	4 928	4 573
100 %	6 451	5 869	4 921	7 001	6 456	5 422
100 suurinta eläkettä*	11 247		7 774	10 560		8 570

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Alkaneet vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet suurissa eläkkeissä

Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden keskieläke ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä oli sekä tarkastelujakson alussa että lopussa hieman yli 55 prosenttia alkaneiden vanhuuseläkkeiden keskieläkkeestä. Alkaneiden vanhuuseläkkeiden keskieläkkeessä ei ole tapahtunut samanlaista kasvua kuin mitä eläkekannassa.

Taulukko 8

Alkaneet eläkkeet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä eläkelajin mukaan vuosina 2008 ja 2017, vuoden 2017 rahassa

Eläkelaji	2008	2017
Vanhuuseläke		
Pienin eläke, €/kk	3 076	3 079
Keskialäke, €/kk	4 257	4 253
Mediaanieläke, €/kk	3 813	3 820
100 suurinta eläkettä, €/kk*	10 130	10 505
Henkilöitä	3 311	5 576
Työkyvyttömyyseläke		
Pienin eläke, €/kk	1 818	1 864
Keskialäke, €/kk	2 366	2 447
Mediaanieläke, €/kk	2 168	2 235
100 suurinta eläkettä, €/kk*	4 968	4 652
Henkilöitä	2 610	1 944

*Keskiarvo sadasta suurimmasta eläkkeestä

Alkaneet yksityisen ja julkisen sektorin lakisääteiset eläkkeet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä

Yli 85 prosenttia ylimpään desiiliin lukeutuvista eläkeläisistä oli vuonna 2017 kartuttanut eläkettään yksityisellä sektorilla. Hieman alle 55 prosenttia oli jossain vaiheessa työskennellyt myös julkisella sektorilla.

Pelkästään julkisen sektorin eläkettä saavien osuus oli vuonna 2008 noin 25 prosenttia. Vuonna 2017 vastaava osuus oli alle 12 prosenttia.

Taulukko 9

Eläkkeelle siirtyneiden osuudet maksavan sektorin mukaan ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä vuosina 2008 ja 2017

Sektori	2008 %	2017 %
Vain yksityinen työeläke	40,3	33,8
Vain julkinen työeläke	24,8	11,7
Vain yksityinen ja julkinen työeläke	34,9	54,5
KELA:n eläke sekä työeläke	0,0	0,0
Yhteensä	100,0	100,0

Naiset ja miehet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä, alkaneet eläkkeet

Eläkekantaan perustuvista luvuista huomattiin, että vuonna 2017 naisten osuus suurimmissa omaeläkkeissä oli 30 prosenttia (Taulukko 5). Taulukon 10 perusteella eläkkeelle siirtyneiden naisten osuus suurista eläkkeistä saavista on jonkin verran alhaisempi.

Taulukko 10

Eläkkeelle siirtyneiden naisten ja miesten osuudet ylimmässä eläkkeensaajadesiilissä vuosina 2008 ja 2017

	2008 %	2017 %
Miehet	73	72
Naiset	27	28
Kaikki	100	100